

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

سامانه ویراستاری STES

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی

مقاله نویسی علوم انسانی

اصول تنظیم قراردادها

آموزش مهارت های کاربردی در تدوین و چاپ مقاله

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده حقوق، گروه حقوق خصوصی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش: حقوق خصوصی

عنوان:

تحدید مسؤلیت در حقوق دریایی

استاد راهنما:

دکتر محمد ابو عطا

استاد مشاور:

دکتر عباس محمدی

پژوهشگر:

عباس نیک روان

تابستان ۱۳۹۳

اجرای این پایان نامه مورد حمایت مالی سازمان بنادر و دریانوردی قرار گرفته است و سازمان به عنوان تنها مرجع حاکمیتی کشور در امور بندری، دریایی و کشتیرانی بازرگانی به منظور ایفای نقش مرجعیت دانشی خود و در راستای تحقق راهبردهای کلان نقشه جامع علمی کشور مبنی بر "حمایت از توسعه شبکه‌های تحقیقاتی و تسهیل انتقال و انتشار دانش و سامان‌دهی علمی" از طریق "استانداردسازی و اصلاح فرایندهای تولید، ثبت، داوری و سنجش و ایجاد بانک‌های اطلاعاتی یکپارچه برای نشریات، اختراعات و اکتشافات پژوهشگران"، اقدام به ارائه این اثر در سایت SID می‌نماید.

مقدمه

بشر از دیرباز دریا را به عنوان بهترین و دست یافتنی‌ترین مسیر حمل و نقل انتخاب نموده است. بیش از دو هزار سال پیش‌تر از آن که انسان به فن‌آوری ساخت راه آهن، هواپیما و حتی کشتی‌های امروزی دست یابد، استفاده از کشتی‌های چوبی برای حمل بار و مسافر مرسوم بود. در داستان حضرت نوح (ع) که در قرآن مجید آمده (۳۲۰۰ سال پیش از میلاد)^۱ به وضوح از ساخت و استفاده از کشتی بزرگ که بتواند افراد متعدد، بار و بانه آنها و نیز حیوانات مختلف را در شرایط طوفانی حمل نماید، یاد شده است.^۲

از زمانی که کشتیرانی به عنوان یک کار تجاری مطرح شد، تدوین مقرراتی به منظور به نظم در آوردن موضوع حمل و نقل دریایی در زمینه‌های مختلف، نخست در مقررات داخلی کشورها و سپس با توسعه روابط بین آنها، در مقررات دو یا چند جانبه ضرورت یافت.

حمل و نقل دریایی دارای دو ویژگی برجسته است که آن را از سایر روش‌های حمل و نقل متمایز می‌کند. یکی ویژگی «خطر» است. حمل و نقل در دریا بسیار مخاطره آمیز است. کشتی، سرنشینان و محموله آن در صورت بروز حادثه از جمله طوفان، تصادم به ویژه برخورد به صخره و یا ایجاد نقص فنی در میان آبهایی که فرسنگ‌ها با خشکی فاصله دارد، در معرض خطر بوده و اغلب بی پناه می‌مانند. ویژگی دیگر «جنبه بین‌المللی» حمل و نقل دریایی است. در تجارت بین‌المللی از طریق دریا، کشتی از ساحل یک کشور حرکت می‌کند و در مسیر خود به ناچار از آبهای تحت حاکمیت و صلاحیت کشورهای مختلف یا آبهای آزاد عبور کرده و در کنار ساحل کشور دیگر پهلو می‌گیرد. بدیهی است که هر یک از کشورها دارای قوانین و رویه‌های خاص خود در زمینه‌ی حمل و نقل دریایی هستند ولی ویژگی‌های

۱ - سایت اینترنتی پرسش‌های قرآنی به نشانی: (مراجعه در تاریخ ۱۳۹۲/۱/۳۰)

<http://www.askquran.ir/thread۱۴۸۶۲.html>

۲ - قرآن کریم؛ سوره اعراف/۶۴، یونس/۷۳، هود/۳۷-۴۹، مومنون/۲۷، قمر/۱۳-۱۴

مزبور ضرورت تعامل بین کشورها در تدوین مقررات بین‌المللی از جمله مقررات مربوط به تعیین مسئولیت و حدود آن را در ارتباط با خسارت‌های جانی، مالی و زیست‌محیطی به خوبی نمایان می‌سازد.

با عنایت به انتقال حجم انبوه کالا و انواع آن توسط کشتی، قیمت زیاد کشتی و وجود سرنشین یا مسافر بر روی آن، خساراتی که در نتیجه یک سانحه دریایی به اشخاص، اموال و محیط زیست به بار می‌آید اغلب بسیار سنگین و غیر قابل جبران است. در گذشته مالکان کشتی در مقابل چنین خساراتی بی‌دفاع می‌ماندند و ناچار به ترک کشتی می‌شدند. خسارت زیان دیدگان از سوانح نیز در بسیاری موارد جبران نمی‌شد. بدین منظور کشورهای که دارای ناوگان تجاری قابل توجه‌ای بودند تحت نفوذ صاحبان کشتی‌ها و با هدف حمایت از صنعت دریانوردی ناچار به اتخاذ تدابیری شدند که در نهایت نهاد «تحدید مسئولیت» بنیان گذاشته شد. به طوری که نهاد تحدید مسئولیت اکنون یکی از ضرورت‌ها و مشخصه‌های حقوق دریایی است.

اهمیت نهاد تحدید مسئولیت در بیمه دریایی نیز به خوبی نمایان می‌شود؛ چه، مالکان کشتی یا متصدیان حمل با آگاهی پیشین از حداکثر مسئولیت خود می‌توانند پوشش بیمه‌ای را به صورتی ساده تر و ارزان تر تهیه کنند و هزینه‌های سفر را برآورد نمایند.

در این پایان نامه موضوع «تحدید مسئولیت در حقوق دریایی» که یکی از مقوله‌های مهم و پیچیده در حمل و نقل دریایی به شمار می‌آید، مورد بررسی قرار می‌گیرد. اما سئوالاتی که حول محور این موضوع مطرح می‌شود عبارت است از اینکه آیا مسئولیت اشخاص را در خصوص خسارات وارده به دیگران می‌توان در حقوق دریایی محدود نمود؟ منشاء تحدید مسئولیت در حقوق دریایی کدام است؛ قراردادی، قانونی یا هر دو؟ چه روش‌هایی برای تعیین میزان حداکثر مسئولیت اشخاص مرتبط، با توجه به تفاوت در اندازه، ظرفیت و ارزش کشتی‌ها، وجود دارد؟ مسئولیت چه اشخاصی در حقوق دریایی قابل تحدید است؟ مصادیق مسئولیت قابل تحدید در حقوق دریایی کدام است؟ حدود مسئولیت اشخاص، با توجه انواع خسارت‌های جانی و مالی چقدر است؟ در جامعه بین‌الملل چه مقرراتی در ارتباط با تحدید مسئولیت تدوین یافته‌اند؟ به این سئوالات در پایان نامه حاضر پاسخ داده می‌شود.

با توجه به طبع مباحث حقوق دریایی که اصولاً مبتنی بر معاهدات بین‌المللی بوده و بر اساس مقررات و احکام این متون تحلیل می‌شوند، بررسی تحدید مسئولیت نیز در این نوشتار، مفاد معاهدات بین‌المللی است؛ اعم از معاهدات عام تحدید مسئولیت (به طور ویژه) و معاهدات خاص تحدید

مسئولیت. البته حسب مورد، مقررات ملی مرتبط برخی از کشورها بویژه انگلیس، آمریکا، چین و ایران نیز مورد اشاره قرار گرفته‌اند. مقررات کشورها از جمله چین و ایران در خصوص تحدید مسئولیت اغلب متأثر و نشأت گرفته از مقررات بین‌المللی است.

شایان ذکر است، از آنجا که در اصل، نهاد تحدید مسئولیت برای حمایت از مالکان کشتی‌ها بنا نهاده شد، بحث تحدید مسئولیت در معاهدات و کتب نویسندگان حقوق دریایی از گذشته تاکنون عمدتاً پیرامون «تحدید مسئولیت مالکان کشتی» مطرح شده است. البته در معاهدات اخیر به ویژه معاهده تحدید مسئولیت در دعاوی دریایی (۱۹۷۶) و نیز پروتکل الحاقی آن در سال ۱۹۹۶، همانطور که از نامش پیداست، (برخلاف عنوان معاهدات قبلی تحدید مسئولیت)، شمار بیشتری از افراد مسئول در بحث حمل و نقل دریایی مشمول مقررات نهاد تحدید مسئولیت شده‌اند.

روش تحقیق معمول در این پایان نامه هم اصولاً روش غیرمیدانی (کتابخانه‌ای) است بدین ترتیب که منابع مورد استفاده از جمله دوره‌های تفصیلی حقوق دریایی از مراجع متعدّد ذیربط داخلی و عمدتاً خارجی تهیه و مطالعه شده سپس با توجه به مبانی مقرراتی و نظری موجود، اقدام به توصیف و تحلیل قضایا شده است.

پایان‌نامه حاضر در پنج فصل ساماندهی شده است؛ در فصل نخست به بیان مفاهیم، مبانی و پیشینه‌ی تحدید مسئولیت پرداختیم. در فصل دوم گستره‌ی تحدید مسئولیت، به عبارتی حوزه شمول نظام تحدید مسئولیت مورد بررسی قرار گرفت، فصل سوم به موضوع حدود (حداکثر) مسئولیت اختصاص یافت، در فصل چهارم به چگونگی اجرای حق تحدید مسئولیت اشاره شد و در فصل پنجم نیز به تحدید مسئولیت در موارد خاص پرداخته شد.

در این مقام بر خود لازم می‌دانم که پس از حمد و ثنای خداوند رحمان، مراتب امتنان و قدرشناسی خود را به محضر استاد راهنمای عالیقدر خود آقای دکتر محمد ابوعطا و استاد گرانقدر مشاور جناب آقای دکتر عباس محمدی که بنده را از عطایای علمی خود محروم نساخته و همواره بذل عنایت و مرحمت فرموده‌اند نثار کنم؛ همچنین از دوستان و همکاران خود در سازمان بنادر و دریانوردی - آقایان دکتر عباس توازنی‌زاده، علی‌اکبر مرزبان و سید سعید رضوی خسروشاهی که علاوه بر راهنمایی، برخی منابع را حتی از کشورهای اروپایی تهیه کرده و در اختیار اینجانب گذاردند، کمال تشکر را دارم. عمرشان دراز باد و عزت مستدام.

فهرست پایان نامه

۱	..... مقدمه
۵	..... فصل نخست: مفاهیم، مبانی و پیشینه‌ی تحدید مسئولیت
۵	..... مبحث اول- مفاهیم
۶	..... گفتار اول- تعریف
۷	..... گفتار دوم- انواع مسئولیت و منشاء تحدید مسئولیت
۷	..... بند اول- انواع مسئولیت
۸	..... بند دوم- منشاء تحدید مسئولیت
۱۱	..... گفتار سوم- تمییز تحدید مسئولیت از عناوین مشابه
۱۱	..... بند اول- تحدید مسئولیت، کاهش تعهد
۱۲	..... بند دوم- تحدید مسئولیت، تحدید خسارت
۱۲	..... بند سوم- تحدید مسئولیت، عدم مسئولیت
۱۵	..... مبحث دوم- مبانی مسئولیت (مدنی)
۱۵	..... گفتار اول - نظریه های مسئولیت مدنی
۱۸	..... گفتار دوم - مبانی مسئولیت مدنی در معاهدات دریایی
۲۱	..... مبحث سوم- پیشینه و اهمیت نهاد تحدید مسئولیت
۲۱	..... گفتار اول- پیشینه تحدید مسئولیت در حقوق دریایی
۲۳	..... گفتار دوم- پیشینه تحدید مسئولیت در فقه
۲۳	..... گفتار سوم- پیشینه دو روش متفاوت برای تحدید مسئولیت
۲۵	..... گفتار چهارم- اهمیت نهاد تحدید مسئولیت
۲۷	..... مبحث چهارم- منابع قانونی
۲۸	..... گفتار اول- تحدید مسئولیت در معاهده‌های بین‌المللی
۲۸	..... بند اول- معاهده های عام تحدید مسئولیت
۳۴	..... بند دوم- سایر معاهده‌ها
۳۶	..... گفتار دوم- تحدید مسئولیت در حقوق داخلی برخی کشورها
۳۶	..... بند اول - ایران
۴۰	..... بند دوم - انگلیس
۴۱	..... بند سوم - آمریکا

۴۲	..... بند چهارم - چین
۴۴	..... فصل دوم: گستره ی تحدید مسؤلیت
۴۵	..... مبحث اول- دارندگان حق تحدید مسؤلیت
۴۵	..... گفتار اول- مالکان کشتی
۴۹	..... گفتار دوم- اشخاص همردیف با مالک کشتی
۴۹	..... الف) اجاره کنندگان کشتی
۵۵	..... ب) مدیرعامل و تجهیز کننده کشتی
۵۶	..... ج) سازنده و تعمیر کننده کشتی
۵۷	..... گفتار سوم- نجات دهندگان
۵۷	..... بند اول- کلیات
۶۱	..... بند دوم- تحدید مسؤلیت نجات دهندگان
	..... گفتار چهارم- اشخاصی که مالک کشتی یا نجات دهنده برای فعل، مسامحه یا تقصیر
۶۴	..... آنان، مسؤل است
۶۴	..... بند اول- فرمانده و کارکنان کشتی
۶۸	..... بند دوم- راهنمای کشتی
۷۳	..... گفتار پنجم- بیمه گران
۷۶	..... مبحث دوم- کشتی های مشمول تحدید مسؤلیت
۷۶	..... گفتار اول- کشتی های موضوع معاهده های بین المللی
۸۱	..... گفتار دوم- کشتی های موضوع قوانین برخی کشورها
۸۳	..... گفتار سوم- شناورهای استثناء شده
۸۵	..... مبحث سوم- دعاوی مشمول تحدید مسؤلیت
۸۶	..... گفتار اول- دعاوی فوت و صدمات جسمی
۸۸	..... گفتار دوم- دعاوی اتلاف اموال و خسارات وارده به آنها
۸۹	..... بند اول- وجود رابطه مستقیم بین خسارت وارده و راهبری کشتی
۹۱	..... بند دوم - منشاء اقامه دعوی
۹۲	..... بند سوم- مصادیق «مال» موضوع دعوی
۹۱	..... گفتار سوم- خسارت تاخیر
۹۷	..... گفتار چهارم- دعاوی مربوط به خسارات ناشی از نقض حقوق
۹۸	..... گفتار پنجم- دعاوی مربوط به هزینه های انتقال لاشه کشتی و کالا
۹۸	..... بند اول- خسارات ناشی از انتقال (پاکسازی) لاشه کشتی
۱۰۵	..... بند دوم- دعاوی مربوط به انتقال کالای کشتی مغروق

۱۱۱	گفتار ششم- دعاوی مربوط به اقدامات انجام شده برای دفع یا کاهش خسارات .....
۱۱۳	مبحث چهارم- دعاوی خارج از شمول نظام تحدید مسئولیت .....
۱۱۳	گفتار اول- نجات دریایی و خسارات مشترک .....
۱۱۷	گفتار دوم- دعاوی مربوط به خسارات خاص .....
۱۱۷	بند اول - آلودگی نفتی .....
۱۱۵	بند دوم - انرژی هسته ای .....
۱۲۰	گفتار سوم- دعوای خدمه مالک کشتی و نجات دهنده .....
۱۲۱	گفتار چهارم- سایر دعاوی استثناء شده .....
۱۲۶	فصل سوم: حدود (حداکثر) مسئولیت .....
۱۲۶	گفتار اول- کلیات و معیار محاسبه .....
۱۲۶	بند اول- کلیات .....
۱۲۸	بند دوم- معیار محاسبه .....
۱۲۹	گفتار دوم- حدود مسئولیت در معاهدات عام تحدید مسئولیت .....
۱۲۹	بند اول- حدود مسئولیت در معاهده سال ۱۹۵۷ .....
۱۳۱	بند دوم- حدود مسئولیت در معاهده سال ۱۹۷۶ .....
۱۳۵	الف) دعاوی مربوط به خسارات جانی و مالی اشخاص .....
۱۳۵	ب) دعاوی مربوط به خسارات جانی مسافران .....
۱۳۰	بند سوم- حدود مسئولیت در پروتکل ۱۹۹۶ (اصلاحی معاهده ۱۹۷۶) .....
۱۳۱	الف) دعاوی مربوط به خسارات جانی و مالی اشخاص .....
۱۳۱	ب) دعاوی مربوط به خسارات جانی مسافران .....
۱۳۸	گفتار سوم- برخی قواعد مرتبط با تحدید مسئولیت .....
۱۳۸	بند اول- قاعده فلو تیللا .....
۱۳۹	بند دوم- نظریه «یک سانحه معین» .....
۱۴۰	فصل چهارم: اجرای حق تحدید مسئولیت .....
۱۴۰	مبحث اول- شرایط و موانع استناد به حق تحدید مسئولیت .....
۱۴۱	گفتار اول- شرایط استناد .....
۱۴۱	بند اول- استقرار مسئولیت بر عهده شخص مسئول .....
۱۴۶	بند دوم- شناسایی حق تحدید برای شخص مسئول .....
۱۴۷	گفتار دوم- موانع استناد .....

- بند اول- رفتار مانع از تحدید مسئولیت بر اساس معاهده سال ۱۹۵۷ ..... ۱۴۸
- الف) تقصیر یا آگاهی ۱۴۸
- ۱- تقصیر مالک کشتی ۱۴۹
- ۲- تقصیر اشخاص حقوقی صاحب کشتی ۱۵۰
- ۳- تقصیر یا غفلت فرمانده و کارکنان کشتی ۱۵۳
- بند دوم- رفتار مانع از تحدید مسئولیت بر اساس معاهده سال ۱۹۷۶ ..... ۱۵۴
- الف) فعل یا ترک فعل شخصی ۱۵۴
- ب) تعمد و سهل انگاری ۱۵۵
- ج) تخلف عمدی یا غفلت شدید ۱۵۶
- د) معیار «آگاهی» ۱۵۷
- بند سوم- عدم انجام وظیفه محوله ۱۵۸
- مبحث دوم- آیین دادرسی تحدید مسئولیت** ۱۶۱
- گفتار اول- بار اثبات دعوی ۱۶۱
- بند اول- در معاهده سال ۱۹۵۷ ..... ۱۶۱
- بند دوم- در معاهده سال ۱۹۷۶ ..... ۱۶۲
- گفتار دوم- استناد به حق تحدید و تشکیل صندوق اعتبار ۱۶۳
- بند اول- روش استناد ۱۶۳
- بند دوم- تشکیل صندوق ۱۶۳
- بند سوم- حقوق شخص مسئول پس از تشکیل صندوق ۱۶۴
- بند چهارم- تقسیم وجوه صندوق اعتبار ۱۶۵
- گفتار سوم- مرور زمان درخواست تحدید مسئولیت ۱۶۷
- مبحث سوم- تعارض قوانین و دادگاهها در تحدید مسئولیت** ۱۶۹
- گفتار اول- علل خاص ایجاد تعارض قوانین در حوزه تحدید مسئولیت ۱۷۱
- بند اول- وجود معاهدات متعدد لازم الاجرا در حوزه تحدید مسئولیت عمومی ۱۷۱
- بند دوم- وجود معاهدات متعدد لازم الاجرا در حوزه تحدید مسئولیت خاص ۱۷۱
- بند سوم- پیش بینی حق تحفظ در معاهدات مرتبط با تحدید مسئولیت ۱۷۳
- گفتار دوم- انتخاب دادگاه صالح ۱۷۳
- گفتار سوم- انتخاب قانون حاکم در دعاوی تحدید مسئولیت ۱۷۴
- گفتار چهارم- به رسمیت شناختن احکام قضایی خارجی ۱۷۶

فصل پنجم: تحدید مسئولیت در موارد خاص ۱۷۷

- مبحث اول: معاهدات مربوط به حمل و نقل کالا از طریق دریا ۱۷۷

۱۷۷	..... گفتار اول- معاهده لاهه ۱۹۲۴
۱۷۹	..... گفتار دوم- مقررات هامبورگ ۱۹۷۸
۱۸۰	..... بند اول- مبنای مسئولیت
۱۸۱	..... بند دوم- حدود مسئولیت
۱۸۱	..... گفتار سوم- معاهده ملل متحد در خصوص حمل و نقل ترکیبی بین المللی کالا
۱۸۲	..... بند اول- مبنای مسئولیت
۱۸۳	..... بند دوم- حدود مسئولیت
۱۸۵	..... مبحث دوم- معاهدات مربوط به حمل مسافران و بار آنها از طریق دریا
۱۸۷	..... گفتار اول- معاهده بروکسل ۱۹۶۱
۱۸۸	..... گفتار دوم- معاهده بروکسل ۱۹۶۷
۱۸۹	..... گفتار سوم- معاهده آتن (۱۹۷۴) و پروتکل سال ۱۹۷۶
۱۸۹	..... بند اول- اشخاص صاحب حق تحدید مسئولیت
۱۹۰	..... بند دوم- مبنای مسئولیت
۱۹۰	..... الف) مسئولیت متصدی حمل
۱۹۰	..... ب) مسئولیت خدمه و نمایندگان
۱۹۱	..... ج) مسئولیت مباشر حمل
۱۹۲	..... بند سوم- حداکثر میزان مسئولیت
۱۹۳	..... بند چهارم- از دست دادن حق تحدید
۱۹۵	..... گفتار چهارم- پروتکل سال ۲۰۰۲
۱۹۶	..... بند اول- مبنا و حدود مسئولیت
۱۹۹	..... بند دوم- بار اثبات دعوی
۱۹۹	..... بند سوم- بیمه اجباری
۲۰۱	..... بند چهارم اقامه دعوی
۲۰۲	..... بند پنجم- تغییر در حدود مسئولیت
۲۰۲	..... الف) دعاوی فوت و صدمات جسمی
۲۰۲	..... ب) دعاوی مربوط به خسارت وارده به بار مسافران و وسایط نقلیه
۲۰۴	..... بند ششم- واحد محاسبه و نحوه تبدیل آن
	..... بند هفتم- مقررات مربوط به حق شرط و دستورالعمل های آیمو جهت اجرای
۲۰۴	..... معاهده آتن ۲۰۰۲
۲۰۵	..... الف) مقررات مربوط به حق شرط
۲۰۵	..... ب) دستورالعمل اجرایی معاهده
۲۰۶	..... ج) ارتباط میان معاهده آتن و مقررات حق شرط و دستورالعمل آیمو

۲۰۷	..... مبحث سوم: معاهدات مربوط به مسئولیت و جبران خسارت ناشی از آلودگی
۲۰۸	..... گفتار اول- معاهده CLC ۱۹۶۹ ، CLC ۱۹۹۲ و Fund ۱۹۹۲
۲۱۰	..... بند اول- دایره شمول معاهده
۲۱۰	..... الف) کشتی‌های مشمول
۲۱۱	..... ب) خسارت‌های تحت پوشش
۲۱۳	..... بند دوم- اشخاص مسئول
۲۱۶	..... بند سوم- مبنای مسئولیت
۲۱۷	..... بند چهارم- حداکثر مسئولیت
۲۱۷	..... بند پنجم- شرط برخورداری از حق تحدید مسئولیت
۲۱۷	..... الف) ایجاد صندوق اعتبار
۲۱۸	..... ب) نتیجه ایجاد صندوق
۲۱۸	..... بند ششم- بیمه اجباری
۲۲۰	..... بند هفتم- ارتباط بین معاهده CLC با معاهدات عام تحدید مسئولیت

گفتار دوم- معاهده بین المللی راجع به مسئولیت و پرداخت غرامت برای خسارت مرتبط

۲۲۲	..... با حمل و نقل مواد خطرناک و سمی (HNS)
۲۲۴	..... بند اول- دایره شمول معاهده
۲۲۴	..... الف) کشتی‌های مشمول
۲۲۴	..... ب) مواد مشمول معاهده
۲۲۵	..... ج) محدوده جغرافیایی
۲۲۶	..... د) دعاوی مشمول
۲۲۷	..... بند دوم- خسارات موضوع معاهده
۲۲۷	..... بند سوم- راههای جبران خسارت
۲۲۸	..... الف) جبران خسارت توسط مالک کشتی
۲۲۸	..... ۱- مبنای مسئولیت
۲۲۹	..... ۲- حدود مسئولیت
۲۳۱	..... ۳- بیمه اجباری مالک
۲۳۲	..... ب) جبران خسارت توسط صندوق بین المللی مواد خطرناک و سمی

گفتار سوم- معاهده بین المللی راجع به مسئولیت مدنی برای خسارت آلودگی نفتی

۲۳۴	..... ناشی از سوخت کشتی ها
۲۳۶	..... بند اول- دایره شمول معاهده
۲۳۶	..... الف) کشتی‌های مشمول
۲۳۶	..... ب) خسارت موضوع معاهده

۲۳۷	..... بند دوم- اشخاص مسئول
۲۳۸	..... بند سوم- مبنای مسئولیت
۲۳۹	..... بند چهارم - تحدید مسئولیت
۲۳۹	..... بند پنجم- بیمه اجباری
گفتار چهارم- معاهده مربوط به مسئولیت مدنی در حوزه ی حمل و نقل دریایی مواد	
۲۴۱	..... هسته ای
۲۴۱	..... بند اول- کلیات
۲۴۲	..... بند دوم- دایره شمول معاهده
۲۴۵	..... مبحث چهارم: سایر معاهدات
۲۴۵	..... گفتار اول- معاهده نایروبی درباره انتقال لاشه کشتی
۲۴۶	..... بند اول- دایره شمول معاهده
۲۴۶	..... الف) لاشه کشتی
۲۴۷	..... ب) خطر
۲۴۸	..... ج) محدوده ی معاهده
۲۴۸	..... بند دوم- مسئولیت مالک و تکالیف وی
۲۴۹	..... بند سوم- مبنای مسئولیت
۲۵۰	..... بند چهارم- تحدید مسئولیت
۲۵۰	..... بند پنجم- بیمه اجباری
۲۵۲	..... نتیجه
۲۶۲	..... فهرست منابع

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

سامانه ویراستاری STES

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی

مقاله نویسی علوم انسانی

اصول تنظیم قراردادها

آموزش مهارت های کاربردی در تدوین و چاپ مقاله